

NEZISKOVÉ ORGANIZACE, ÚSES – MOŽNOSTI, ZKUŠENOSTI

Ing. Antonín MARTINÍK, Ph.D.

*Rezekvítek, Kamenná 6, 639 00 Brno
antonin.martinik@rezekvitek.cz*

Nevládní neziskové organizace plní ve společnosti pestrout škálu funkcí jejichž společným jmenovatelem je zaměření se na to co bývá na okraji zájmů běžných firem, tedy na to, kde nelze předpokládat přímého hospodářský efekt (zisk). Financování těchto aktivit tak probíhá podobně jako např. u vědeckých institucí formou grantu, dotací apod. V oblasti životního prostředí nebo ochrany přírody se přitom často setkáváme s nevládními organizacemi jejichž hlavní náplní je více či méně objektivní kritika hospodářského sektoru (ve vztahu k životnímu prostředí), ekologická osvěta a vzdělávání. Pouze úzká skupina nevládních organizací zabývající se problematikou životního prostředí se zaměřuje na praktickou činnost. Jde převážně o organizace věnující se péči o přírodně nebo i kulturně cenné segmenty naší krajiny. Nicméně lze říci, že samotná péče o určitý cenný krajinný segment bez přímého hospodářského užítku je jen a výlučně konzervační přístupem bez vyššího „přidaného efektu“.

Naprostá většina stávajících prvků kostry ekologické stability (VKP, maloplošná chráněná území, biocentra, biokoridory) má tzv. mimoprodukční efekt a žádné nebo jen nepatrné hospodářské využití. Výjimkou mohou být pouze lesní biocentra obhospodařované dle zásad tzv. ekologicky orientovaného hospodaření nebo některá z nelesních stanovišť soustavy Natura 2000. Podobně je tomu i u navrhovaných územních systému, kde by sice bylo možné do budoucna počítat s využitím, např. biokoridorů jako surovinové základny pro energetické účely, nicméně doposud převažuje pohled na takto navrhované prvky jako na hospodářsky nevyužitelné segmenty s vysokým přírodovědným, příp. krajinnotvorným rozměrem. Otázka zde zní, zda onen předpokládaný užitek (mimoprodukční význam) určitého segmentu nepostrádá často rozměru sociálně-ekologický.

K nevládním neziskovým organizacím, které dlouhodobě pečují o cenné biotopy patří Rezekvítek (občanské sdružení) působící na Brněnsku. Při vlastní péči o tyto biotopy je přitom mj. kladen důraz na zapojení široké veřejnosti především z řad místní mládeže do těchto aktivit. Tím souběžně s doprovodným vzdělávacím programem o přírodních souvislostech daného území dochází k navýšení významu území o pedagogicko-vzdělávací rozměr. Je to právě ona snaha o zapojení především žáků místních škol do výsadeb v biocenter, nebo do managementových zásahů v maloplošných chráněných území za souběžné odborné exkurze po daném území již se snažíme dát těmto přírodně cenným krajinným segmentům zvýšenou sociálně-ekologickou hodnotu.

Klíčová slova: neziskovky, ÚSES, Rezekvítek, ekologická výchova